

הלכות פסח סימן תפ"א

ד הראש כסוף (1) וצריך לספר (7) ומעמד (8) ולברך תחלה. (1) וסופר הימים (1) [1] והשבעות. ביצע, ביום הראשון ואמר (1) 'היום יום אחד (D) [M] (ח) בעומר'. עד שמגיע לשבעה ימים ואז יאמר 'היום שבעה ימים שהם שבעה ה' מיטרא דאביי' עם סו' ומבנה ה'ר"ף והר"ש כסוף פסחים

שערי תשובה

[1] והשבעות. עין באר היטב באם מנה בראשי' מבוא' כגון י"א או ל"ג בעמר. ודעת נהג פשוט סימן קכ"ד וצ"א, ומפר' חנש' וקצת אחרונים וכן בשאלת יעב"ץ סימן קלט' הסימיו שלא יצא, וכבר"י קמב' שכל שנה נוסף וטוב לחזור ולמנות בלא פרקה. ואם מנה בר"ח במלוא אותיות כגון י"א וכיצא בו, כ' שאלת יעב"ץ שחזר ומנה בלא פרקה, ע"ש. וע"ש בר"י, אם קמב' לחזור אנה' וכ' יום טוב' לספירה, פשיטא שצריך לחזור ולספר בפנה בפרקה. וע"ש ברוך כתיבה א' ה'ר' דבורה, שהביא ממשל' סימן מו לענין בפרת' התורה ומשכ' יעקב בעמלק יו"ד סימן מט ובכנה"ג סימן ר, ע"ש. ולענין רורד דאפילו קמב' שבעה עשר יום שהם כ"ו לא יצא כלל, אם לא שפוזנו לצאת בכתובה זו לו להספיק אצת, ונראה דגם כן נה' לחזור ולספר בפרקה, ולא דמי לשאר דוכתי, דאף דנימא שם דתיבה דבורה הינו במקום שהדבור עצמו אינו אלא לגלות מהשבת הלב משאי"כ נה', וכמו דלא מנה' אם מכתב ק"ש ותפלה, ובמגלה במקור להדיא דקריאה פנה בעינו כדאמרנו הנה מכתבה כולי, ועין לקמן סימן תרצ. ועין באש"ל אברהם שהראה מקום להסיר מ"ש בענין זה. ועין בשו"ת ברכה שכתב שמי ששנה בר"ח, טוב שאח"כ יהיה ש"ץ ויברך להוציא אחרים, ע"ש, ובכדומתהו לא נהגו לצאת בפרכת' ש"ץ כלל רק כ"א מקור' וסופר לעצמו, א"כ א"ל לו להיות ש"ץ ולברך מ"ן שאינו רק לעצמו וצריך למנות בלא פרקה: [D] בעומר. עב"ה"ט. וען בשו"ת בית יעקב שחמיו הגאון ז"ל הנה אומר לעמר והוא הטויו הנפסח בעמר, והביא ראיה מח"מ סימן רג, ע"ש, ובמקום אין ראיה ששם לכאן, ומצינו בל' המקרא בפנה השנית

באור הנקה

ומדקאמר "לקם" משמע דכא לומר לכל אחד, ע"ן שם, הרי דהמצוה שה' על כל יחיד ויחיד בפני עצמו; ולעמת' זה מלשון הקדמון ה"ר"ץ גיאות משמע שאחד; כול' להוציא את חברו בזה, וזה לשונו שם בהלכות ספירה: ואנו כן קבלנו מרבנוניו אסמכתא לספירת העמר בעמידה מדכתוב "מהחל חרמש בקמה", שאין פלמוד לומר 'בקמה', ללמדך שבקמה ובעמידה, ובמזא"ש שבת שאומרים לאחר תפלת ערבית יהיה נעים ויגדלך אסדן וסדןא פשהו יושביכ' (31), נהגו ראשונים לברך ש"ץ מקוד' וכל העומד בקמה שלא להטות העבור לחזור ולעמוד (32), עד כאן לשונו, וכן קמב' בעל ארדוות' היים בשם רב האי גאון, ע"ן שם, ומשמע מנה' דיוצאין בספירתו, דאם ננטסם הוא שאין יוצאין רק בפרקה גירדא, ואם"ן על-פ' פנים צריכין לעמוד בשביל הספירה גיפא שצריכה להיות מקוד' וכו'. [ולענינת דעמי' לנין אפלו לפרוש רש"י תל', היבא שאינו בקי לספר בעצמו אפשר שחברו יכול להוציא, ולא גרע ממה דקמא לן לענין ברכת' הימון שאין אחד יכול להוציא את חברו לכלי' עלמא אלא אם"ן אכל בעצמו משום דכתבי' "ואכלתם ושבעתם" מי שאכל הוא (33), ואפלו היבא קמא לן דסופר מקור' וברך יוצא (34), ואפשר שה' הדין הכא, וצריך עיון. הרי בורנו דברך ז"ל פלגא דברותא הוא, ועל-פ'ן לכתחלה בודאי צריך לעומר (30).

משנה ברורה

בפרקה שמברכין על הספירה, דכלי' עלמא אפשר לצאת על-ידי חברו אפלו הוא בקי, וכמו בכל הברכות, (ה) מיהו, מנהג בכל ישאל שכל אחד מקור' וסופר לעצמו ואין סומכין על השליח' צבור. כתבו האחרונים דספירה מתר' בכל לשון, ובכלבד שביני אותו הלשון (21), ואם אינו מברך, (1) אפלו ספר בלשון הקדש אינו יוצא, דכין דלא ידע מאי קאמר אין זה ספירה (22); (1) וצריך לספר מעמד. וצריך לעמוד (1) משעה שמתחיל הברכה (25). ובדיעבד אפלו אם ספר מ'שכ' יצא [פוסקים]: (1) וסופר הימים והשבעות. דכתוב "תספרו חמשים יום", וכתוב "שבעה שבעת' תספר לך". ואם ספר ימים לחוד ולא הנזיר שבעות, יש אומרים (8) שצ"א בדיעבד, (ט) ויש אומרים שצריך לחזור ולספר ימים ושבועות בדיון (27), ועל-כ'ן חוזר וסופר בלא פרקה ולא שכתב לחזור ולספר, (1) מונה שאר ימים בברכה. ואם מנה שבעות ולא ימים, כגון שאמר ביום השביעי 'היום שבעה אחד' ולא הנזיר ימים כלל, (16) לכלי' עלמא לא יצא: (ח) בעומר'. וברב פוסקים הנפסח שהוא מנה' מיום שהקריבו את העמר ונהלאה, ואם לא אמר אלא

שער הציון

(ה) שערי תשובה. ומכל מקום פשוט דאם יש לו ספק באיזה ענין, דצריך לספר בלי פרקה, אם יכול לשמע הברכה מפי אחרים וניחשב בדעתו לצאת בהברכה אם הוא מכתב בדיון (23) בודאי נכון לעשות כן: (1) ומגן אברהם ואלהי רבה וחקי יעקב. ואף שבכל מקום יוצאין בלשון הקדש אף על-פ' שאינו מברך, כמו שכתבנו לעיל בסימן כב משנה ברורה שצ"ח קטן ג' ובבבאר הלכה שם, הכא גרע, דנמי לרא דכתבנו בסימן ג' במשנה ברורה סעיף קטן ב' (24) בשם אחרונים, ע"ן שם. והרב יעב"ץ השיג על זה במוד' וקציעה מתוספות ר"ש פרק אלו נאמרין, ובדברינו נדחו דבריו: (1) מן מוכח בפור' וכן בבית יוסף לעיל סימן ח דכל ברכת' המצות צריך להיות לכתחלה בעמידה, ובכפר' הספירה גופא כתבו כל הראשונים אסמכתא לה' מדכתוב "מהחל חרמש בקמה", אל תהי' 'בקמה' אלא 'בקמה' (26); (D) עלת' שבת ומגן אברהם וחקי יעקב: (ט) מהר"ש הלוי ופיר' חנש' ואלהי רבה סעיף קטן ד'. וע"ן שם באינה רבה שהוכיח' ומשפ'ל' לטקט' סימן רלד, ואינה ראיה מברחת, דיש לומר דהשפ'ל' לטקט' לטעמה אויל דסביא לה דספירה בזמן הזה דארוותא, וכדמוכח שם בראש סימן מ'שם חקון, וע"ן גימא דעסקים משום דסביא לן דהוא דרבנן, וה' אינו, דאם נימא דכל אלו הראשונים סביא שקמו להני דסביא להו דבזמן הזה דארוותא אין נקא' מנה' בין ימי לשבועי, וכמבאר להדיא בספר המצות דשביעי הוא חלק מתקלי' המצוה של ספירה, כמו' כן אם נימא שהוא מדרבנן, אם"ן יומי ושביעי' תדא ניהו, ואנן הא קמא לן כאפ"י ורבנן דרב' אשי ורלא פאמימר, וכן כל הפוסקים הקדמונים (פ"ג והר"ף והר"ץ גיאות) לא העתיקו כלל דברי אממר, שמע מנה דסביא להו דאפלו אם נימא דבזמן הזה הוא דרבנן, כל דתסוק רבנן בעין דארוותא חקון, וע"ן גימא דעסקים משום דסביא להו דהוא דארוותא ואנן סביא לן דהוא דרבנן, אלא דבאמת לענינת דעמי' אין דבריהם מקנין, להו דהם דארוותא, וגם הרמב"ם ושארי הראשונים שהכאנו בבאר הלכה הלא גס"ן פתבו בהדיא שהוא דארוותא, בודאי אית לן למנקט' לדינא הכי, מן נראה לענינת דעמי', ועל-כ'ן בודאי מכתב מדינא לחוד ולמנות: (1) גר' שלום: (16) דלכלי' עלמא צריך לתזכיר ימים, ובדכתוב 'חמשים יום תספר' (28), וכן מבאר בידי' ושביל' לטקט', ומה שקמב' מן אברהם וצ"א, קאי אלאחר שבעה ימים, כגון שאמר 'היום שבעה אחד יום אחד' (29) ולא אמר מקדם 'היום שמונה ימים' כמנהגנו, וכן פתבו אלהי רבה וחקי יעקב: (16) אחרונים:

הִלְכוֹת פֶּסַח סִיּוֹן תַּפְט

ביאורים ומוספים

[דף קפג א.], משום שספירת העומר היא ענין גדול כתפילת שמונה עשרה, ולכן צריך לאומרה מעומד.

[משנ"ב ס"ק ז]

שְׁצַרְיָה לְחֹזֵר וְלִפְדֵי יָמִים וְשָׁבוּעוֹת פְּדִיָּן²⁷.

27) מבואר בדבריו שצריך לחזור ולספור גם את הימים פעם נוספת, למרות שכבר ספר קודם לכן את הימים לבד, כיון שספירה זו הייתה שלא כדין [וראה להלן ס"ק כב ובשעה"צ ס"ק כח].

[שעה"צ ס"ק יא]

דְּלָלִי עֲלֵמָא צְרִיף לְהַזְכִּיר יָמִים, וְכִדְחִיב וְחֻמְשִׁים יוֹם תְּסַפֵּר²⁸ וכו', גִּנּוּן שְׁאֵמֵר 'הַיּוֹם שְׁבוּעָה אֶחָד יוֹם אֶחָד'²⁹.

28) ובביאור הדבר כתב השו"ע הרב (ס"ו), שבמנין הימים לבד אפשר לספור את כל המ"ט ימים, מה שאין כן במנין השבועות אפשר לספור רק את מנין הימים שבסופי השבועות.

ומה שכתב 'חמישים יום תספור' הוא טעות סופר, וצריך לומר 'תספור חמישים יום', וכמו שכתב בס"ק ז (שונה הלכות ס"ב).

29) ובטעם הדבר שיצא ידי חובה, כתב החק יעקב (ס"ק ח) שהוא משום שכבר מנה את מספר הימים שעברו כל אחד ביומו, וכמבואר במשנ"ב להלן (ס"ק ט), מה שאין כן כשאומר ביום שנשלם בו שבוע 'היום שבוע אחד או שני שבועות' וכדו' לא יצא, משום שלא מנה את הימים של היום שנשלם בו השבוע.

[משנ"ב ס"ק ח]

וְכָרַב פּוֹסְקִים הַנֶּחָס לְעֵמֶר³⁰.

30) וכן הוא הנוסח בסידור האריז"ל, ומנהג הגר"א (מעשה רב אות טט) היה לומר 'בעומר', וכן נהג החו"א (דינים והנהגות פי"ז אות מא), וכן משמע מסתימת לשון המשנ"ב להלן (ס"ק כא ו-לב).

ומנהג הגרש"ז אויערברך (שלמי מועד פפ"ד עמ' תג) היה לספור פעם אחת 'לעומר' ופעם אחת 'בעומר' ולא הורה כן לאחרים, הנהגה כן, דעת הגר"י קניבסקי (ארחות רבינו ח"ב עמ' צד) שיחזור ויספור פעם נוספת לפי הנוסח השני, אבל אין שום תועלת לומר 'לעומר' ומיד לספור מכן לומר 'בעומר' [ובענין המנהג לומר תיבת 'לעומר' בין מנין הימים למנין השבועות, ראה מה שכתב הגרצ"פ פרנק (מקראי קדש פסח ח"ב סי' סד אות ב) בטעם מנהג זה].

[ביה"ל ד"ה ומצה]

יְהִי נַעֲמֵ וְהַזְּשֵׁה דְסִדְרָא קִשְׁוֵן יוֹשְׁבֵינֵי³¹ וכו', שְׁאֵל לְהַטְרִיחַ הַצִּבּוֹר לְחֹזֵר וְלְעֵמֶד³² וכו', מִשּׁוֹם דְּחִיבֵי יְצַלְּתֵי וְשִׁבְעֵת מִי שְׁאֵבֵל הוּא יִצְרֵךְ³³, וְאֶפְלוּ הָכִי קָמָא לֵן דְּסוֹפֵר מְבַרְךְ וְכֹחַ יוֹצֵא³⁴.

31) אמנם לעיל (סי' רצה ס"ק א) כתב, שאת פסוק 'יהי נועם' צריך לומר בעמידה.

32) משמע מדבריו שאף על פי שאם אומר את הברכה בעצמו צריך לעמוד, מ"מ כשיוצא בברכה מדין 'שומע כעונה' אינו צריך לעמוד, אמנם בשעה"צ לקמן (סי' תרצ ס"ק א) כתב, שהיוצא בברכת המגילה מדין 'שומע כעונה' צריך לעמוד. ובביאור הדברים, ראה מה שכתבנו בשעה"צ שם.

33) לכאורה משמע מדבריו שדין זה הוא מן התורה, אמנם לעיל (סי' קצו ס"ק כד) כתב, שמן התורה יכול הבקי שלא אכל להוציא את שאינו בקי מדין 'ערבות', ורק מדרבנן, הבקי שלא אכל אינו יכול להוציא את שאינו בקי (הערת הגרש"ב וולדנברג).

34) וצריך ביאור, שלעיל (סי' קצו ס"ק ב) כתב שהבקי שאכל יכול בדיעבד להוציא אף את הבקי, ואם לא אכל, כתב לעיל (סי' קצו ס"ק כד) שעל כל פנים מדרבנן אינו יכול להוציא אף את האינו בקי (הערת הגרש"ב וולדנברג).

[משנ"ב ס"ק ה]

וּבְלִבְדֵי שְׁבִיבֵן אוֹתוֹ הַלְשׁוֹן²¹ וכו', דְּכִינֵן דְּלֵא יַדַּע מַאי קְאָמֵר אֵין יְהִי סְפִירָה²².

21) ולענין קריאת שמע שאף היא נאמרת בכל לשון [כמבואר בשו"ע לעיל (סי' סב ס"ב)], כתב בביה"ל שם (ר"ה יכול) שהיינו דוקא אם אנשי אותה המדינה מדברים בלשון זה, אבל אם רק יחידים מדברים בלשון זה אינו נחשב לשון כלל במדינה זו, ואין יוצאים ידי חובת קריאת שמע בלשון זה [ובהגה"ה שם נשאר בצ"ע למעשה], אמנם, לשון הקדש שהוא לשון בעצם יוצאים בו בכל מקום.

22) וכן לענין ביטול חמץ, כתב לעיל (סי' תלד ס"ק ט) שכיון שהוא מדין הפקר, אם כן מי שאינו מבין מה שאומר וסבור שאומר אינו תחניה וכדו', לא מועיל ביטולו אפילו כשאומרו בלשון הקדש. אמנם אם הוא מבין את ענין הביטול ויודע שבאמירתו הוא מפקיר את חמצו, כתב שם שאף אם אינו מבין פירוש המילות יצא בדיעבד. וכתב בשו"ת מהר"ל דיסקין (ק"א סי' ה ס"ק נה) שהוא הדין בספירת העומר, אם הוא יודע את המנין שצריך לספור באותו יום, ויודע שסופר עתה מספר זה בלשון הקודש, יצא אף על פי שאינו מבין פירוש המילות [וראה בספר משמרת חיים (ח"ג עניני ספירת העומר אות ג) שכתב לחלק בין ספירת העומר לביטול חמץ, וכדמשמע מסתימת לשון המג"א (ס"ק ב)], וסיים שם, שכשצריך לספור ימים ושבועות ואינו יודע באיזה תיבות הוא מונה ימים ובאיזה שבועות, יתכן שלא יצא.

[שעה"צ ס"ק ה]

וְיַחֲשֹׁב בְּדַעְתּוֹ לְצֵאת פֶּה־כָּתוּב אִם הוּא מְחִיב בְּדָבָר²³.

23) וכן כתב להלן (ס"ק לו) לענין מי ששכח לספור יום אחד וסופר את שאר הימים בלא ברכה, שנכון שישמע את הברכה מאחר ויכוין לצאת, אלא שלא כתב שם שצריך לחשוב בדעתו שהוא יוצא בברכה 'אם הוא מחויב בדבר', ומשמע שאף אם אינו מחויב יכול לשמוע את הברכה מאחר, ואין זה נחשב ברכה לבטלה [וראה הגהות עין הגליון (לרע"א, סי' קד ס"ז), ובשו"ת אבני נזר (ארי"ח ח"ב סי' תמט)].

[שעה"צ ס"ק ו]

וְדַמִּי לְהָא דְּחִתְבֵּנו בְּסִיּוֹן נִמְשָׁנָה בְּרִינְהָ סְפִירָה קִשְׁוֵן בִּכְתָב²⁴.

24) שם כתב, שדוקא בתפילה יוצא אף שאינו מבין את הלשון כיון שמי"מ הקב"ה יודע כוונתו, אבל לענין תלמוד תורה אינו נחשב לימוד אלא אם כן הוא מבין את מה שלומד, וכן כתב לעיל (סי' מז ס"ק ד).

[משנ"ב ס"ק ו]

וְצְרִיף לְעֵמֶד מְשַׁעָה שְׁמַתְחִיל הַבְּרָכָה²⁵.

25) ואדם הנסמך על דבר באופן שיפול אם ינטל הדבר, כתב לקמן (סי' תקפה ס"ק ב) לענין תקיעת שופר שהדין הוא שצריך לקיימה מעומד [ודין זה נלמד מספירת העומר]. שהעושה כן נחשב כיושב. אמנם מדבריו לעיל (סי' צד ס"ק כד) לענין תפילה מבואר, שחולה שאינו יכול לכוין בתפילה כשהוא עומד אלא כשהוא סומך או יושב, מוטב שיסמוך את עצמו באופן זה ולא ישב, וכן משמע קצת מדבריו בביה"ל לקמן (סי' תרצ ס"א ד"ה אבל) לענין קריאת המגילה.

וקן או חולה שקשה עליהם העמידה, כתב לעיל (סי' צד ס"ק ב) לענין תפילה שיכולים הם לישב במקומם ולהתפלל.

[שעה"צ ס"ק ז]

אַל תְּקַרְיֵי בְּקִמְהָ אֵלָא בְּקוֹמָה²⁶.

26) ובטעם הדבר כתב הערוך השלחן (ס"ד) בשם הזוהר (פ' תצוה

הלכות פסח סימן תפמ

ביאורים ומוספים

כתב שם שיש פוסקים שצריך לברך למרות שחייב הברכות הוא מדרבנן, וצידד שם שאף באופן זה אין לברך.

42) ואף הוא טעות סופר וצריך לומר 'אם ספר בלב' (הגהות ביצחק יקרא), וכן כתב הפרי חדש (ס"ו), שהוא מקור דברי הביה"ל 'אם מנה אחד בלב'.

43) ואף לדעת הגר"א שצריך לברך ברכת התורה על ההרור בדברי תורה, כתב בביה"ל לעיל (ס"ו) מו ס"ד ד"ה המהרהר) שאין זה משום שהרור כדבור, אלא משום שגם הרור בדברי תורה הוא מצוה, וכלשון הפסוק 'היגית בו יומם ולילה'.

ולספור ספירת העומר על ידי כתיבה, כתב לעיל (ס"ו) מו ס"ק ד) לענין ברכת התורה על כתיבת דברי תורה, שיש הסוברים [היא] דעת השו"ע שם (ס"ג) שכתובה היא כדבור כיון שיש בה מעשה, ויש הסוברים שהיא כהרור, וסיים שם, שלמעשה יש להחמיר שכתובה אינה אלא כהרור. וכתב הערוך השלחן (כאן, ס"ט) בשם השערי תשובה (כאן, ס"ק א), שאפילו הסוברים שכתובה היא כדבור אין זה אלא במקום שמטרת הכתיבה היא לגלות מחשבת הלב, אבל במקום שהמצוה היא הדיבור כגון קריאת שמע או תפילה אין הכתיבה אלא כהרור, ומשום כך הסופר ספירת העומר בכתיבה לא יצא כלל גם אם כיוון לשם מצוה, וחרר וסופר בברכה [וראה בשו"ע רעיקא (מהדור"ס ל-לב) שמשמע לא כן]. ומעשה היה (בירור הלכה תניא עמי' רלח) שהגר"י קניבסקי היה צריך לכתוב מכתב בימי הספירה, וכיון שהיתה דרכו לכתוב במכתב את יום הספירה, הקדים וספר ספירת העומר בברכה.

44) שם כתב השו"ע שמי שמחמת חולי או אונס אינו יכול לדבר, יהרהר קריאת שמע בליבו ויצא, וכתב במשנ"ב שם (ס"ק ז), שאין כונת השו"ע לומר שיצא, שהרי הרור לאו כדבור, אלא שכיון שהוא אנוס יש לו להרהר קריאת שמע בליבו והקבי"ה יתן לו שכר על כך, וכשיסתלק האונס חייב הוא לקרוא קריאת שמע בפיו [אם עדיין לא עבר זמן קריאת שמע].

[שעה"צ ס"ק טז]

ולא אבין מדוע חדש טעם אחר.

45) אמנם בביה"ל לעיל (ס"ו) רסג ס"ד ד"ה ויש) כתב בשם הגר"א, שהוא הדין שהתפילה שהתפללו הציבור בטעות אינה תפילה כלל אלא שלא הטריחו את הציבור לחזור ולהתפלל, ואם כן יתכן שמשום כך כתב הגר"א שלגבי ספירת העומר הטעם הוא משום שאין צריך בה ציבור, ולא משום ספירה בטעות.

[משנ"ב ס"ק יד]

ואזלין לללא קספס דרבנן וכו', ויהי' הקדקדקים מקמיני' עז צאת הפוככים שהוא בןדאי לילה.

46) ומשמע מדבריו שאפשר לספור אף בברכה. ואף שבביה"ל לעיל (ס"ו) רסא ס"א ד"ה עירובי חצרות) משמע שאין לברך משום ספק ברכות להקל, ביאר בשו"ת שבת הלוי (ח"ו סי' נג אות ב) על פי דברי התוספות (מנחות טו, א ד"ה זכר) שבספירת העומר יש טעם נוסף מדוע אפשר לספור בבין השמשות [מלבד הטעם שהוא ספק דרבנן], והוא שבספירה בבין השמשות מתקיים הדין של 'תמימות' יותר מאשר בספירה בתחילת הלילה, וכעין זה ביאר בשו"ת מנחת יצחק (ח"ח סי' מח אות ב) שאפשר לברך בבין השמשות כיון שיש הסוברים שאפשר לספור או אפילו לכתחילה [משום 'תמימות' כ"ל], והוסיף שם, שטעם זה כתב השו"ע להלן (ס"ז) לענין מי ששכח לספור בלילה שסופר ביום בלא ברכה, ולא אומרים שיספור בברכה אף שהוא ספק דרבנן וכמו בענינו, כיון שלכל הדעות אין לספור לכתחילה ביום [אמנם לעיל (ס"ו) תפו ס"ק א]

המשך במילואים עמוד 43

[משנ"ב ס"ק ט]

וימאחר-עשור ואלף אומר יום.

35) ומה שכתב השו"ע 'היום ארבעה עשר ימים', כתב השו"ע הלכות (ס"י) שצריך לומר 'יום'.

[משנ"ב ס"ק י]

וה' וקיים מצות ה'קצאת העומר' וכו', לומר קמזור 'אלהים יתנו' וכו'.

36) ולענין המנהג לומר קודם ספירת העומר 'לשם יחד וכו' לקיים מצוה עשה של ספירת העומר כמו שכתוב בתורה וכו', דעת הגר"ז איערבך (הליכות שלמה פסח פ"א ס"ב) שאין בזה חשש משום 'בל תוסיף', אפילו שלרוב הפוסקים ספירת העומר בזמן הזה היא מדרבנן, כיון שיש לפרש שמה שאומרים 'מצות עשה' היינו מצות עשה מדרבנן, ומה שאומרים 'כמו שכתוב בתורה' היינו שרבנן תיקנו מצוה זו כעין מה שכתוב בתורה. מאידך, בשו"ת אור לציון (ח"ג פ"טו תשובה ב) כתב שראוי יותר שלא לומר נוסח זה, אלא לומר 'לקיים מצות ספירת העומר', ומ"מ הרצה לומר את הנוסח 'לקיים מצות עשה וכו' כמו שכתוב בתורה' וכו' ראוי לעשות כן, כיון שדעת הרמב"ם שגם בזמן הזה ספירת העומר היא מן התורה. 37) וראה בשו"ע הרב (ס"א) שכתב שיש נהגים מטעם הידוע להם, לומר אחר כך 'מזמור אלוקים יחנו', ויאנא בכח', ורבנו של עולם; וכן כתב הערוך השלחן (ס"ו) שיש המוסיפים אחר 'מזמור אלוקים יחנו' עוד תחינה ארוכה, והביא שרבים התרעמו על זה, ועכשיו כבר רגילים לאומרו בהמון ובהתעלות הנפש.

[משנ"ב ס"ק יא]

אמר 'היום ארבעה עשר ימים' וכו', נמי יצא.

38) והוא הדין אם אומר 'עשרים חסר אחת' וכדו', כתב בגליון הערק"א (על השו"ע) בשם שו"ת פרי הארץ (ס"ו) שיצא. ובטעם הדבר כתב בשו"ת הנ"ל, משום שהוא מוכיר את מנין היום, וכן מצאנו לשון מנין זה במקרא ובמשנה.

ומי שאומר 'היום היום האחרון לעומר', דעת הגר"ז איערבך (הליכות שלמה פסח פ"א ס"ד) שלא יצא, משום שלא אמר כלל את מספר היום, וכן דעת הגר"ש אלישיב (סידור פסח כהלכתו ח"ב פ"א ס"ו) שהאומר 'היום היום האחרון לעומר' או 'היום חמשה ימים לפני היום האחרון לעומר' לא יצא, שהרי לא אמר אלא כמה ימים נשארו לו לספור.

והאומר 'היום יום ראשון בעומר' במקום 'היום יום אחד בעומר', דעת החו"א (ארחות רבינו ח"ב עמ' צד) שלא יצא, משום שאין משמעותו של 'ראשון' אלא התחלה אבל אינו מספר.

[ביה"ל ד"ה מונה והולך]

ה"ס ב' ימים' וכו' (בדומה 39), אם נאמר 40) וכו', אין להחמיר מספקא וכו' לקפ"ל ב' ימים, וכו', אם נאמר 42) וכו', ויהיה לאו קדבור דמי 43) וכו', וצ"ל לעיל סימן סב סעיף 44).

39) ואפילו כשאמר 'היום ל"ג ימים' שלא במילוי האותיות [שלא אמר כלל מספר], כתב השערי תשובה (ס"ק א) שיחזור ויספור בלא ברכה, וכן משמע בכף החיים (ס"ק ל).

40) וטעם לומר שיצא, כתב הערוך השלחן (ס"ט) משום שהרי זה לא יתור גרוע ממי שסופר בלע"ז שיצא.

41) ואף מצוה שהיא מן התורה וספק אם מחוייב בה האדם אם לאו, כגון טומטום במצות ציצית, כתב לעיל (ס"ו) סו ס"ק א) שלמרות שחייב לקיימה, מ"מ אין לו לברך על כך, כיון שחייב הברכות הוא מדרבנן, ובספק דרבנן יש להקל. אמנם באופן שמסתפק אדם אם קיים את המצוה אם לאו וחרר לקיימה מספק,

הַלְבוּת פֶּסַח סִימָן תַּפְט

צַה בְּאֵר הַגּוֹלָה

ו' הראשון בחשוכה,
וכן קטב הטור
ז תשובת הרשב"א

(ט) אָחַד (בעמ"ר), (ט) וּבָיּוֹם שְׁמִינִי יֵאמֹר 'הַיּוֹם שְׂמוֹנֶה יָמִים שְׁבוּעָה אָחַד וַיּוֹם אָחַד (בעמ"ר),
'וְכֵן עַד שְׁנַיִם לְאַרְבַּעַת עָשָׂר יֵאמֹר 'הַיּוֹם אַרְבַּעַת עָשָׂר יָמִים⁽⁸⁾ שְׁהֵם שְׁנֵי שְׁבוּעוֹת (בעמ"ר), (י) וְעַל דְּרָךְ
(יא) זֶה *מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ עַד (י) [מ"ט יום: ב' יָאֵם טַעַם בָּיּוֹם הַמְעַנֵּן וּבְרַכּוֹ עַל סְפִירַת הַעֲמֹר, (יא) (יב) חוֹזְרִים
(יג) לְסַפֵּר כְּשֶׁתַּחֲשֹׁף. (יד) וְהַמְדַּקְדָּקִים אֵינָם סוֹפְרִים עַד (יז) צֵאת הַכּוֹכְבִים, (טו) *וְכֵן רְאוּ לְעֲשׂוֹת:

שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה

לצאתם וכה"ג טובא איבא עד כי חזר לספר, וגם בלשון בני-אדם נופל יותר לעמר
בלמ"ד וכן נהגו במדינתנו, והוא ע"פ האר"י ז"ל. ועין באה"ע סימן קכז לענין
מחבת הנט ל'נתח פ', ע"ש: [מ"ט. עבה"ט. ועין בח"י שכתב בשם מהר"ל:
למגזיע למ"ט יום יאמר שהם ז' שבועות ולמחרתו ערב שבועות, והוא תמוה,
דמשמע שאמר כן בשעת ספירה, ולימא, שלשון זה ולמחרתו כו' הוא לשון לקיטו
מהר"ל שכתב זה בדרך המנהגים, שכן הוא השני שיום מ"ט הוא ערב שבועות אבל
לא שאמר כן בשעת ספירה; וכבר"ת שבו"י חלק ג הקטש לו והוא ז"ל נזקק להוכיח

ע"ש, וכפי מ"ש הרא"ש, מאי קשיא הא דרף התקנה קה. ועין יד-אפר: (יא) חוֹזְרִים.
ולדעת קצת פוסקים אפילו להתחלה יש לספר בספק תשובה, ועין ב"י ובב"י ובט"ז:

בְּאֵר הַלְבָּה

כל אחד לספר בעצמו, אכן בדיעבד אם שמע מחברו וכן לצאת יחוד ויפטר
בלי ברכה, וכן כתב הפרי"מגדים: * מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ. עין באחרונים שנהלוק באם
מנה בראשית-תבות, כגון שאמר 'היום ב' ימים' וכדומה⁽³⁹⁾, אם יצא⁽⁴⁰⁾. וכתב החק-
יעקב, כיון דלרב הפוסקים עבר ספירה בזמן הנה אינו אלא דרבנן, אין להתמיר
מסקנא יחוד לספר בלי ברכה⁽⁴¹⁾. ודע, דעל-פל-פנינים אם ברוך בלכתוב⁽⁴²⁾ בודאי לא יצא
כלל, דהרד"ק לא בודאי דמי⁽⁴³⁾, וכן כתב פ"י דתושב ליהודא בסיף ו'. ועין לעיל
סימן סב סעיף ד'⁽⁴⁴⁾ במשנה ברידה בבואר הלכה שם, ודוק: * (כ) רְאוּ לְעֲשׂוֹת.
עין במשנה ברידה דאם ספר בבין השמשות יצא, כן כתב מגן אברהם ושא-
נדבר זה מוקד בחוספות מחזות דף טו דבור המתחיל 'זכר'. ומתי נקרא בין
השמשות, עין סימן רסא דצעת השלחן-ערוך שם בבין השמשות הוא ג' רבעי
של קדם צאת הכוכבים והוא ארוב לרבע שעה בערך, ומקדם הרי ודאי יום.
ועין שם בבואר הלכה דבור המתחיל 'ושעור' בסוף הדבור שם, דאפילו
הסוברים בבין השמשות מתחיל מיד אחר שקיעה, הינו לענין שבת דנקטין
לחמרא כרבי יהודה, אבל להקל אף במלי דרבנן צריך עיון אם נטל להקל
ולומר תרתי קלי: אחד, דהוא בבין השמשות כרבי יהודה, וגם דספקא דרבנן
לקלא, כיון דלרבי יוסי הרי ודאי יום כל הזמן ששון שקיעה עד סמוך

קנד, ומבאר שם שהקהל התפללו גם מעריב קדם, וילענין מעריב אין להם לחזור ולהתפלל משום טרחה וצבונא ויבדל לעיל
(ריש) סימן רסג סעיף יד, רק לענין ספירה לא משגחין בטרחא ודידה, (טו) כי אף יאמר למשל 'עשרה ימים' ואינו אלא
תשעה, כי אותו היום תשיעי הוא ולא עשירי עד צאת הכוכבים, עד כאן דבריו שם: (יג) לְסַפֵּר כְּשֶׁתַּחֲשֹׁף. ובברכה
(יז) פדין: (יד) וְהַמְדַּקְדָּקִים, ורצה לומר, דמן הדין (יז) היה אפשר להקל לספר משתחשף אף קדם צאת הכוכבים, דבין
השמשות הוא ספק לילה ואזלין לקלא בספק דרבנן⁽⁴⁶⁾, בספירה בזמן הנה שהוא מדרבנן לרב הפוסקים, אלא דמכל מקום אינו
נכון להכניס עצמו לספק לכתחלה, ולהקדיק המדקדקים ממתנים עד צאת הכוכבים שהוא בודאי לילה⁽⁴⁷⁾: (טו) (טו) רְאוּ לְעֲשׂוֹת.
ורצה לומר, לכתחלה. ומכל מקום עדידי אב ברנ⁽⁴⁸⁾ (יט) בבין השמשות יצא, וככ"ל. אבל האליה רבה מפקפק בזה (ו) ומצא

שְׁעַר הַצִּיּוֹן

(יג) אליה רבה ושא"י: (יד) אחרונים: (טו) כן כתב השבלי"קט. וכתב עוד טעם, משום יום הקף, דהינו כל יום ט"ז שוארין באכילת חזק ממתנת רבי
יוסמן כן וצאי, לכה ראי להזכיר עבודת בית-המקדש ולהתפלל עליה להחזיר הדבר לשנה. ועין בתוספות מגלה טעם אחר. וכל זה אם נימא דספירה בזמן
הנה דאורייתא ואינו תלי במקדש, וכמו דכתב בר"ש דבריו, אבל אם נימא דהוא דרבנן זכר למקדש, אחי שפיר טפי שמחפליין שיבנה בית-המקדש:
(טז) וכבאר הגר"א פתח סבא אחרת לחלק בין הא דתפלה, משום דכאן אין צריך לצבור, עד כאן לשונו. ולא אבין מדוע חדש טעם אחר⁽⁴⁵⁾, וכי בעורה זו
שכתב הרשב"א דלא משגחין כלל בטרחא בדבר שהוא נגד החוש? וצריך עיון: (יז) אליה רבה ומאמר-מרכיז, וכן משמע מלתי-שבת, ושיטת לפי השעם
שכתב במשנה ברידה, ודלא כפיטא בשם שיורי-נקטת-הגדולה, שלא נוצא שם כלל דבר זה ונודקרה לו שגגה, שכתוב שם בנקטת הגדולה על דין אחר
שכתוב בסוף: ומסתברא דבתורה לא ניטב, פודש, וחוץ וחוץ נקטת הגדולה על ספירה של יום העשירי חל אף-על-פי שהספירה גופא אינה קלוס]. וכן בפנימא רבה בשם עלת-
שבת, דהיכי שהתפללו מפלג-המנחה ולמעלה ואחר-כך ברכו על הספירה, אינו חזרו ומברך וטופר בלי ברכה, ומסיים בצריך עיון, ועין באמת דבריו צריכים עיון
גדול, שנהר גם דברי המחבר בסעיף זה מיני מפלג-המנחה ולמעלה, כפי מקור דין זה בתשובת הרשב"א, שהרי מבאר ברשב"א שאין חוזרים להתפלל משום
טרחה וצבונא, ומבאר לעיל סימן רסג סעיף יד דלא אמרין כן אפילו בצבור רק מפלג-המנחה ולמעלה, ואפילו הכי פתח דלענין ספירה לא שיהי כלל סבא זו
דטרחה וליחלק ולומר דגם הרשב"א גופא לא פתח דבריו אלא לענין ספירה גופא אבל מכל מקום גם לדידה אינו חוזר ומברך משום טרחה וצבונא, וזהו דחק,
ואי אפשר לומר קל שיהא הנכרה שברך בשם התשיעי על ספירה של יום העשירי חל אף-על-פי שהספירה גופא אינה קלוס]. וכן בפנימא רבה בשם עלת-
שבת נוסף לחלק בהרשב"א, אלא דמכל מקום אין לדחות דברי האליה רבה בזה לגמרי, שעל-פל-פנינים יש להם מקום לפי שיטות אחרות המבארות בסעיף ג'
בבואר הלכה דבור המתחיל 'מבעוד יום' וכמו שנקא שם: (יח) כן מוכח בטור ובית-יוסף. ואף-על-פי שדברי המחבר הוא לשון הרשב"א בתשובה, ופי דברי
הרשב"א שם עד צאת הכוכבים הוא יום ומדינא אין לספר, יש לומר דגם לדידה בספק לילה מפר, וצאת הכוכבים דנקט, מלתא דסיקא נקט, ולא אמי אלא
לאפומי מפלג-המנחה דהוא יום. ועל-פל-פנינים בדברי המחבר ששנה הלשון מלשון הרשב"א ובמקום 'עד צאת הכוכבים' כתב 'עד שתחשף', שפיר מחקן הלשון
שמשום ויהמקדקקים' וכמו שפרשנו: (יט) מגן אברהם ושא"י: (כ) משום ולהרבה פוסקים ספירה בזמן הנה דאורייתא, ולהכי אין לסמוך על פסק הלכה⁽⁴⁹⁾:

(א) צריך לומר: יום (עין משנה-ברורה סעיף-קטן ט).